

ΜΟΦΙ

Φώκια-αλιεία: αντιμετωπίζοντας τη σχέση
αλληλεπίδρασης στις ελληνικές θάλασσες

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΨΑΡΑΔΕΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗΣ ΦΩΚΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ	4
ΠΗΓΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ	5
ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ	6
ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ	7
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	8
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	<i>Error! Bookmark not defined.</i>

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ταξιδεύοντας με τους ψαράδες» που σχεδίασε η ΜΟm, Εταιρία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα που εφαρμόστηκε σε **7 νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας** την περίοδο 2005-2009. Το κοινό χαρακτηριστικό αυτών των νησιών ήταν η μεγάλη αλιευτική παράδοση και η παρουσία της Μεσογειακής φώκιας στη θαλάσσια περιοχή τους.

Σκοπός της εργασίας ήταν οι μαθητές να αναζητήσουν, να συλλέξουν και να καταγράψουν **ιστορίες** του νησιού τους, που να συνδέονται με την **αλιεία** και το **θαλάσσιο περιβάλλον**. Οι ιστορίες αυτές ήταν παραμύθια, θρύλοι ή και αληθινές ιστορίες της περιοχής. Από τις ιστορίες που συνέλεξαν οι μαθητές, επέλεξαν μια, την οποία την εικονογράφησαν, τη δραματοποίησαν και θα την παρουσίασαν στο τέλος της σχολικής χρονιάς στο σχολείο τους.

Στόχος του προγράμματος ήταν τα παιδιά:

1. να μάθουν, μέσα από την έρευνα τους, τη σημασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος στη ζωή του τόπου τους,
2. να κατανοήσουν τη στενή σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ θάλασσας, ψαράδων και τοπικής κοινωνίας
3. να καλλιεργήσουν συμπεριφορά ενεργού πολίτη

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε στην **Αλόνησο**, τη **Ζάκυνθο**, την **Κάλυμνο** την **Κάρπαθο**, τη **Χίο**, τα **Κύθηρα** και την **Κίμωλο**.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

Στόχος αυτής της ενότητας είναι να ενημερωθείτε για:

1. τις πηγές από όπου τα παιδιά θα αναζητήσουν τα παραμύθια,
2. τα στάδια προετοιμασίας για την καταγραφή των παραμυθιών,
3. τον τρόπο καταγραφής τους
4. και τους τρόπους συντήρησης και αποθήκευσης του υλικού.

Λαμβάνοντας υπόψη σας αυτές τις πληροφορίες, πιστεύουμε ότι τα παιδιά θα διευκολυνθούν στη συλλογή και την καταγραφή λαϊκών παραμυθιών που συνδέονται με την αλιευτική παράδοση και το θαλάσσιο περιβάλλον του νησιού.

ΠΗΓΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ

Οι **πηγές** που τα παιδιά μπορούν να ανατρέξουν για να αναζητήσουν ιστορίες της περιοχής, που συνδέονται με τη θάλασσα και την αλιεία, μπορεί να είναι κάποιες από τις ακόλουθες:

- Ψαράδες όλων των ηλικιών
- Συγγενικά πρόσωπα (γονείς, παππούδες, κτλ)
- Τοπικοί Πολιτιστικοί Φορείς
- Βιβλιοθήκες
- Δημόσια αρχεία
- Internet

Θα πρέπει επίσης να επαναλάβουμε ότι στις ιστορίες που θα αναζητήσουν τα παιδιά, μπορούν να συμπεριληφθούν παραμύθια, τοπικοί θρύλοι ή και αληθινές ιστορίες που συνέβησαν στο νησί και που σχετίζονται με την αλιεία και το θαλάσσιο περιβάλλον.

Άλλωστε η αλιεία είναι μια δραστηριότητα που αγγίζει σχεδόν όλη την Αλόνησο και τη Ζάκυνθο. Κάθε οικογένεια του νησιού έχει κάποιο μέλος ή ένα φίλο που ασχολείται με την αλιεία. Τα παιδιά μπορούν να απευθυνθούν αρχικά στην οικογένεια τους, που σίγουρα θα έχει κάποια ιστορία να θυμηθεί.

Ιστορίες για φουρτουνιασμένες θάλασσες και για μια μεγάλη ψαριά, ιστορίες με φώκιες και δελφίνια, ιστορίες με ψαράδες και ασυνήθιστους θαλάσσιους οργανισμούς, πρέπει να υπάρχουν πολλές στο νησί. Δε μένει παρά να τις ανακαλύψουν τα παιδιά!

ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

i. Εξασκηθείτε πριν την καταγραφή

Για πολλά χρόνια ο βασικός τρόπος καταγραφής μιας συνέντευξης ή μιας ιστορίας ήταν το χαρτί και το μολύβι. Ο τρόπος αυτός άρχισε σταδιακά να αντικαθίσταται από το δημοσιογραφικό κασετόφωνο. Σε αυτή την εργασία προτείνουμε τα παιδιά να καταγράψουν τις ιστορίες χρησιμοποιώντας **δημοσιογραφικό κασετόφωνο**.

Πριν τα παιδιά καταγράψουν τις ιστορίες στο δημοσιογραφικό κασετόφωνο, είναι σημαντικό να νιώθουν άνετα με αυτό τον εξοπλισμό. Συνεπώς είναι, πολύ βασικό να εξασκηθούν στη χρήση του εξοπλισμού πριν από τη συνέντευξη. Με αυτό τον τρόπο θα είναι σε θέση να επικεντρωθούν στη συνέντευξη και όχι στο πως δουλεύει το κασετόφωνο.

ii. Προσέλκυση μνήμης

Τα παιδιά θα πρέπει να βρουν τρόπους για να προσελκύσουν τη μνήμη και το ενδιαφέρον του συνομιλητή τους.

Για παράδειγμα αν ο συνομιλητής τους είναι ένας παλαίμαχος ψαράς, μπορούν κατά τη διάρκεια της συζήτησής να φέρουν και ένα χάρτη της περιοχής ή παλιές φωτογραφίες ψαράδων. Με τη βοήθεια του χάρτη, τα παιδιά μπορούν να κάνουν στον ψαρά συγκεκριμένες ερωτήσεις για τα μέρη που ψάρευε, για το είδος των ψαριών που έπιανε σε κάθε μέρος, για τους τρόπους ψαρέματος, για φώκιες που συνάντησε και πως τις αντιμετώπισε, σε ποια μέρη είχε φώκιες παλιότερα και αν υπάρχουν ακόμα και σήμερα.

Μετά από όλες αυτές τις εισαγωγικές ερωτήσεις, που στόχο έχουν να προκαλέσουν τη μνήμη του συνομιλητή, τα παιδιά μπορούν να ρωτήσουν τον ψαρά αν έχει να τους αφηγηθεί κάποια ιστορία, αληθινή ή φανταστική σχετική με το ψάρεμα και τη θάλασσα.

Τέλος, εκτός από τα υλικά που θα πάνε τα παιδιά στο συνομιλητή τους (χάρτες, φωτογραφίες), μπορούν να ζητήσουν, να φέρει και εκείνος μερικά από τα δικά του αντικείμενα στη συνέντευξη (δικές του φωτογραφίες ή άλλα στοιχεία).

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ

Εφόσον τα παιδιά έχουν εξασκηθεί στη χρήση του εξοπλισμού καταγραφής, μπορούν στη συνέχεια να πραγματοποιήσουν την καταγραφή της ιστορίας.

Οι ακόλουθες συμβουλές, θα τα βοηθήσουν να διεξάγουν μια επιτυχημένη καταγραφή.

- Αφήστε την κασέτα να γράψει για μερικά δευτερόλεπτα προτού να αρχίσετε να μιλάτε για να σιγουρευτείτε ότι ο εξοπλισμός λειτουργεί κατάλληλα.
- Κάνετε μια εισαγωγική ανακοίνωση στην αρχή κάθε κασέτας, που να δηλώνει την ημερομηνία, τον τόπο της συνέντευξης και το όνομά σας, καθώς επίσης και το όνομα του συνομιλητή σας. Μια άλλη ιδέα είναι να γράψετε στο εξώφυλλο της κασέτας και στην ετικέτα που θα κολλήσετε πάνω στην κασέτα το ονοματεπώνυμο του συνομιλητή σας, την ιδιότητα του, την ημερομηνία και τον τόπο συνέντευξης.
- Σιγουρευτείτε ότι θα αφήσετε το όργανο καταγραφής ανοιχτό για να γίνει μια συνεχής καταγραφή της συνομιλίας.
- Τοποθετήστε το μικρόφωνο όσο πιο κοντά στον ομιλητή είναι δυνατό.
- Αρχίστε τη συζήτηση ρωτώντας το συνομιλητή σας βασικές ερωτήσεις για την ιδιότητα του.
- Προσπαθήστε να προσελκύσετε τη μνήμη του συνομιλητή σας, με βάση τις τεχνικές που αναφέραμε πριν.
- Να είστε υπομονετικοί και να ενθαρρύνεται το συνομιλητή σας να συνεχίσει την αφήγηση της ιστορίας του.
- Ρωτήστε το συνομιλητή σας από που άκουσε την ιστορία που σας αφηγήθηκε. Αν θεωρεί πως είναι αληθινή ή φανταστική.
- Μην παραλείψετε να βγάλετε μια φωτογραφία το άτομο που σας αφηγήθηκε την ιστορία. Αν δε θέλει να βγει φωτογραφία εκείνη την ημέρα ρωτήστε τον αν μπορείτε να το φωτογραφήσετε κάποια άλλη στιγμή.
- Όταν τελειώσει η αφήγηση της ιστορίας αφήστε σε ένα χαρτί τα στοιχεία σας (ονοματεπώνυμο, τηλέφωνο) σε περίπτωση που ο συνομιλητής σας θυμηθεί να προσθέσει κάτι ακόμα.

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Όταν τα παιδιά ολοκληρώσουν τη συλλογή του υλικού, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αναλάβει να ακουστούν **όλες οι ιστορίες** μέσα στην τάξη.

Από όλες τις αφηγήσεις που θα ακουστούν, **τα παιδιά θα διαλέξουν μια μόνο ιστορία** την οποία στη συνέχεια θα **εικονογραφήσουν** και θα **δραματοποιήσουν**. Για την καλύτερη επεξεργασία αυτής της ιστορίας, κρίνεται αναγκαίο να ασχοληθεί η ομάδα με τη συντήρηση και την αποθήκευση της.

Ο συνηθέστερος και ασφαλέστερος τρόπος συντήρησης και αποθήκευσης μιας ιστορίας είναι η **δημιουργία ενός γραπτού αντίγραφου**.

Οι ακόλουθες συμβουλές θα σας βοηθήσουν να προετοιμάσετε ένα πλήρες αντίγραφο συνέντευξης:

1. Ακούστε όλη την κασέτα μια φορά, πριν γράψετε οτιδήποτε. Αυτό θα σας βοηθήσει να εξοικειωθείτε με τις φωνές στην κασέτα.
2. Στο αντίγραφο σας θα πρέπει να αναπαράγετε τα λόγια του ομιλητή όσο το δυνατόν πιο κοντά στα πραγματικά. Ωστόσο αυτό δε σημαίνει πως θα πρέπει να περιλαμβάνεται κάθε λέξη και ήχος. Εάν η αφήγηση περιλαμβάνει ελλείψεις προτάσεις αυτές δεν περικλείονται. Επίσης εάν περιλαμβάνονται λάθη στη σύνταξη καλό είναι να διορθώνονται.
3. Σε περίπτωση που υπάρχουν πολλές ελλείψεις προτάσεις στη συνέντευξη σας, μπορείτε να επικοινωνήσετε πάλι με το άτομο που σας αφηγήθηκε την ιστορία για περισσότερες διευκρινίσεις.
4. Για να γίνει πιο σύντομα η μεταγραφή της ιστορίας είναι καλό ένα άτομο να ακούει την ακουστική αφήγηση με ακουστικά και να υπαγορεύει σε ένα δεύτερο άτομο αυτά που πρέπει να γράψει λέξη προς λέξη. Αυτό είναι κάτι που μπορεί να γίνει και μέσα στην τάξη σαν άσκηση.
5. Έχετε υπόψη σας ότι για να μεταγραφεί μια ώρα συνέντευξης από έναν αρχάριο απαιτούνται περίπου δέκα ώρες. Παρόλο όμως που η διαδικασία για την ετοιμασία ενός λέξη προς λέξη γραπτού αντιγράφου είναι χρονοβόρα, θεωρείται αναγκαία γιατί συμβάλλει στην ευκολότερη κατανόηση και επεξεργασία της ιστορίας.

Τις υπόλοιπες αφηγήσεις που συνέλεξαν τα παιδιά, μπορείτε να τις διατηρήσετε και να τις αποθηκεύσετε στην ηχογραφημένη τους μορφή. Για την ασφαλέστερη συντήρηση τους θα πρέπει να προσέξετε να μην τοποθετείτε τις ταινίες πάνω ή κοντά σε οποιοδήποτε εξοπλισμό μπορεί να είναι πηγή θερμότητας ή μαγνητικών πεδίων.